

Vekstskifte

Allerede mens Kari og Ola Oppigard holdt på med å utforme strategien for å få mer og bedre heimavla fôr, meldte det seg visse krav til den framtidige drifta på garden.

Plogen måtte fram i lyset. Enga måtte fornyes oftere for å holde jorda i en bedre tilstand. Dette vil på plantekultursida resultere i yngre eng og mer ytedyktig grasbestand, så her var det flere fordeler å hente i samme slengen.

For å unngå skader av husdyrgjødsla på jord og planter, måtte en sørge for å molde ned denne i åpen åker. Dermed får en utnytta verdistoffene i husdyrgjødsla bedre.

Vekstvalg på åkerskiftene ble diskutert. Ut fra jord og klima kan en dyrke tidlig bygg, poteter, rotvekster og grønnfôrvekster. I den gitte situasjon valgte en å satse på grønnfôrvekster fordi bruket hadde behov for større grovfôravlinger både til innefôring og beite. Ved å dra inn grønnfôrvekster i omløpet, kunne en utnytte vekster med betydelig større avlingskapasitet enn gras. Grønnfôrvekstene er i stand til å utnytte store husdyrgjødselmengder, og de er dyrkningsteknisk de enkleste å satse på til å begynne med. En kunne

Planlegg vekstskifte!

Husdyrgjødsla bør brukes i åpen åker.

videre utnytte det tekniske utstyret og den lagerkapasiteten som garden stort sett hadde fra før. Også her var det åpenbart en flersidig positiv effekt av å endre på driftsopp-
legget.

Siden beiting og åkerbruk ville føre til problemer på de tette torvjordartene, ble det lagt opp til et ensidig 4-års omløp med eng uten beiting på myrskiftene, og et 6-års omløp med to åkerår på mineraljordskiftene.

En forenklet skifteplan brukes på myrjorda.

Omløp på myrskiftene:

1. år. Eng (en slått, høstgjenlegg)
- 2.—4. år. Eng

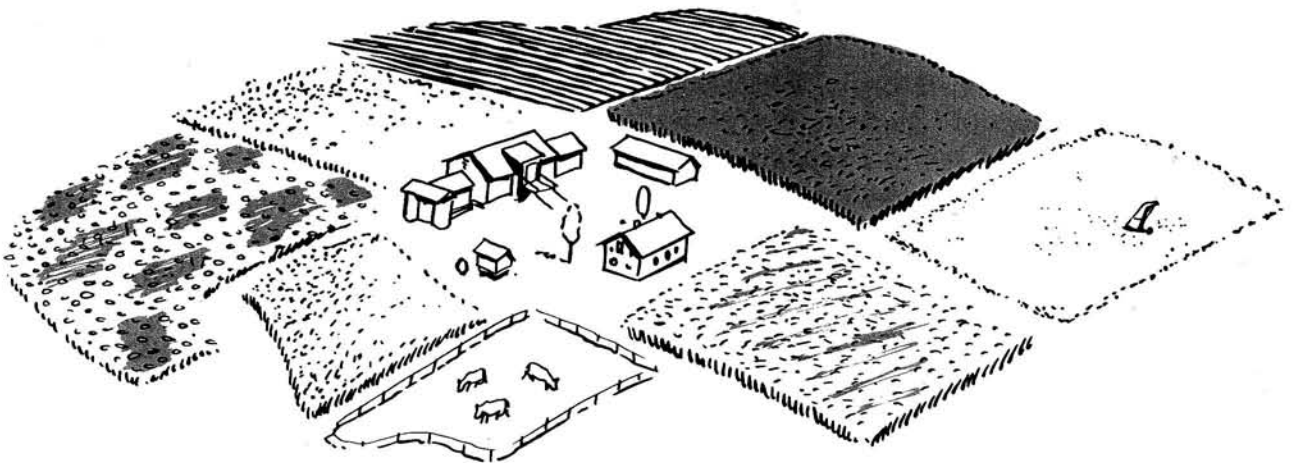
Omløp på mineraljordskiftene:

1. år. Raigras
2. år. Bygg + fôrraps
3. år. Gjenlegg (om våren, uten dekkvekst)
- 4.—6. år. Eng

Ut fra disse planer for omløpet utarbeidet Kari og Ola den vekstskifteplanen som er gjengitt på neste side:

Hvorfor er vekstskifte en så viktig del av jordkulturen?

På grunn av omfattende tiltak med grøfthing og kalking, var det umulig for Kari og Ola å gå direkte inn i den permanente driftsplanen med en gang. De ville også prøve å auke fôravlingene så fort som mulig for å bedre egen fôrandel. Derfor valgte de å kjøre seg inn på vekstskifteplanen i løpet av en opptrappingsfase fra 1984—1988.

Større grønnfôrareal gir rask avlingsauke.

I 1984 ble det planlagt en omfattende auking av grønnfôrarealene.

Siden avlingsnivået på myrskiftene var så lågt, ble det planlagt å gjennomføre grøfting og kalking allerede i løpet av 1984—1985. På denne måten kommer myrskiftene inn i den permanente vekstskifteplanen fra 1985.

Kvernvollen ble også planlagt grøftet i 1984. Langteigen ble kalket samtidig, og dermed kommer også de dårligste mineraljordskiftene tidlig inn i omløpet.

På Utåker tok de sikte på å kjøre flere år med grønnfôrvekster av hensyn til avlingsnivået i startfasen, og av hensyn til god oppgjødsling med husdyrgjødsel.

På Storvollen og Fjøsekra måtte de vente med fornyinga av enga av hensyn til behovet for gras de første åra. Men enga her var i god hevd, og fra 1988 vil disse skiftene og Utåker komme med i det permanente omløpet.

For å få mest mulig jevn avling fra år til år må skiftestørrelsen være noenlunde lik. Derfor ble Storvollen delt i skifteplanen. Det samme var tilfelle på myrskiftene.

Valg av gjenleggsmetode

I og med utformingen av skifteplanen måtte Kari og Ola bestemme seg for valg av gjenleggsmetode.

På myrskiftene er det regnet med én høsting i 4. engår, deretter pløying og tidlig høstsåing (først i august). Høstsåing har gitt bra resultater for timotei i distriktet. Dersom en får sådd gjenlegget først i august, vil graset spire og buske seg om høsten, slik at en kan regne med nesten fullgod engavling året etter.

En annen viktig faktor i denne sammenheng er at en ved høstsåing normalt slipper å kjøre ut på myra for å høste samme året som en sår. Etter en vinter mellom såing og høsting blir jorda fastere, og en unngår på denne måten de store mekaniske skader som en ellers ville fått etter vårsåing på myr. Ved høstsåing blir dessuten en god del frøgras drept i løpet av vinteren.

Under hvilke forhold er det aktuelt å pløye opp og så gjenlegget med en gang?
Vil vårsåing eller høstsåing være best?

Klima og jord bestemmer gjenleggsmåten.

Høstsåing reduserer kjøreskadene.

Med eller uten dekkvekst?

På mineraljordskiftene regner Kari og Ola normalt med vårsåing. De har diskutert dette med dekkvekst, men foreløpig er de blitt enige om å legge att enga uten dekkvekst.

Ved denne metoden vil de tape noe avling i gjenleggsåret, men de regner med at en frodig åker med dekkvekst av de vanlige grønnfôrslagene vil sette gjenlegget betydelig tilbake, og den risiko vil de ikke ta.

Gjenlegg med korn til modning kunne være et bra alterna-

tiv med tanke på kommende år. Men de har ikke korn på garden ellers, og da blir dette en lite praktisk metode.

Vanlig havregrønnfôr, tynt sådd og svakt gjødsla, kunne også ha vært en aktuell metode. Men Ola og Kari foretrekker å dyrke grønnfôr særskilt, for da vil de stå friere med såmengde, gjødsling og valg av høstetid.

Med den jordforbedring som skikkelig grøfting og kalking gir, og med den skifteplan som det er lagt opp til på Oppigard, vil de verste ugrasplagene være borte uten særlig ekstra innsats. De verste plagene på myra var tunrapp, knerevehale og en del sølvbunke. Men etter en grundig drenering, vil disse artene være uten reelle muligheter i konkurranse med kulturgrasartene.

På mineraljordskiftene forekom det en del kveke, men etter to åkerår med grønnfôrvekster, skulle ikke kveka bli noe problem i det aktuelle omløpet. Dermed skulle den kjemiske ugrasbehandling bli relativt enkel. Ola og Kari regner med å sprøyte gjenleggene mot frøugras slik at utgangspunktet for engperioden blir best mulig. De regner ikke med at det blir behov for å sprøyte i engårene, siden engperiodene er så korte.

Vekstskifte reduserer ugrasplagen.

Glyfosat er aktuell når det er mye kveke.

Gjenlegg sprøytes mot frøugras.

Hvordan stiller det seg med valg av gjenleggsmetode på bruket ditt?